

بررسی چگونگی بهره‌مندی روستائیان از برنامه رادیویی روستا در مازندران

بررسی چگونگی بهره‌مندی روستائیان از برنامه رادیویی روستا در مازندران مطالعه موردی روستاهای شهرستان ساری / حمیدرضا زرنگار؛ به راهنمایی: نعیم بدیعی.

۱۳۰ صفحه، جدول، کتابنامه

پایان نامه (کارشناسی ارشد) -- دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۴

علوم انسانی. ۲۲۲۱۷۶- ارتباطات

خلاصه به: فارسی

کلید واژه: روستا / انگیزش / استان مازندران / ساری / برنامه رادیویی روستا / رسانه گروهی /

کلید واژه معادل لاتین: Mass medium / Rural radio program / Sari / Mazandaran province / Motivation / Village

چکیده: در مطالعه‌ای که به منظور شناخت چگونگی بهره‌مندی روستائیان از برنامه رادیویی "روستا در مازندران" در دهستان "کلیجان رستاق" شهرستان ساری و شناخت انتظارات و خواسته‌های آنان از برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی ویژه خود صورت گرفت، ابعاد و جوانب گوناگون موضوع بررسی گردید. مهمترین نتایج حاصل از این بررسی بدین ترتیب است:

۱ بهره‌گیری از رادیو بخش خیلی از مهمترین شیوه‌های گذران اوقات فراغت در میان روستائیان را تشکیل می‌دهد. رفته رفته از اهمیت این وسیله ارتباطی در ایجاد سرگرمی در نظر مخاطبان کاسته شده و به اهمیت تلویزیون افزوده می‌شود، با این حال هنوز هم شیوه‌های ارتباط میان فردی مهمترین شیوه‌های گذران اوقات فراغت در میان روستائیان به شمار می‌آید.

۲ مجاری ارتباط میان فردی مهمترین منابع دریافت مشاوره شغلی و کسب اطلاعات بهنگام و روزآمد شغلی محسوب می‌شود. جایگاه وسایل ارتباط جمعی در تامین این نیازها از نظر روستائیان بسیار پائین‌تر از مجاری میان فردی همچون ریش سفیدان، اعضای خانواده و بازار است.

۳ در میان روستائیان، تلویزیون بدل به پرکاربردترین رسانه شده است، رادیو از این حیث در مقام دوم است. افزایش نفوذ تلویزیون در منازل روستائی با اهمیت یافتن سرگرمی به عنوان مهمترین انگیزه بهره‌گیری از این رسانه همراه بوده است. در این میان رسانه‌های مکتوب هنوز هم در محیط‌های روستائی در نازل‌ترین سطوح دسترسی و بهره‌مندی می‌باشد.

۴ در بررسی چگونگی بهره‌مندی روستائیان از برنامه رادیویی روستا در مازندران دانسته شد که هنوز عمده‌ترین دلیل عدم بهره‌مندی مخاطبان از این برنامه عدم دسترسی به رادیو است، وجود چنین معضلی علیرغم گذشت سالیان متمادی از ورود رادیو به کشور مؤید این نکته است که هنوز عملاً این رسانه در تثبیت موقعیت خود به عنوان یک وسیله ارتباطی - آموزشی فراگیر با مشکلات اساسی مواجه است.

۵ اکثریت پاسخگویان به نحوی شنونده برنامه رادیویی روستا در مازندران محسوب می‌شوند، اما ۲۰ درصد از مجموع شنوندگان این برنامه (و ۷/۱۳ درصد از اعضای نمونه) تنها گهگاه و به صورتی غیرمنظم به این برنامه گوش فرا می‌دهند.

۶ نحوه بهره‌گیری از برنامه رادیویی "روستا در مازندران" از شرایط خاصی تاثیر می‌پذیرد، به ویژه از این روی که پیام‌های آن غالباً در میان "جمع" و در "منزل" روستایی دریافت و تفسیر می‌گردد.

۷ در بررسی عملکرد برنامه رادیویی روستا در مازندران از دیدگاه شنوندگان می‌توان نتیجه گرفت که این برنامه کمابیش تاکنون مباحثی را (در زمینه‌های فنی و بهداشتی) به اکثریت آنان آموخته است. اما فزونی نسبت شنوندگانی که از این برنامه چیزی یاد گرفته‌اند. (۸/۵۵ درصد) چندان زیاد نیست که بتوان بر موفقیت کامل برنامه در انتقال مفاهیم آموزشی به مخاطبان قضاوت کرد.

۸ از بررسی انگیزه‌های شنوندگان برنامه رادیویی روستا در مازندران در گوش دادن به این برنامه و انتظارات روستائیان از برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی ویژه خود می‌توان نتیجه گرفت که اکثریت پاسخگویان یک برنامه رادیویی روستایی مناسب را برنامه‌ای می‌دانند که در وهله اول نیازهای مربوط به اوقات فراغت آنان را برآورده سازد (و البته با توجه به ارقام مربوط به سایر انگیزه‌ها چنین برنامه‌ای از تامین نیازهای آموزشی و خبری روستائیان نیز نمی‌تواند بر کنار بماند). در میان سایر انتظارات پاسخگویان از این برنامه رادیویی می‌توان به "پخش بیشتر موسیقی محلی" و "انعکاس مشکلات اقتصادی" جامعه روستایی اشاره کرد. ضمن آن که روستائیان در موقع قضاوت پیرامون مهمترین موضوعات مورد نیاز برای پخش در برنامه‌های رادیو-تلویزیونی ویژه خود، بیشترین انتخابها و اولویت‌ها را برای سه موضوع بهداشت، روش‌های کنترل موالید و زراعت و باغداری در نظر گرفته‌اند. از مجاورت انگیزه سرگرمی با انتخاب و اولویت‌دهی به موضوعات مذکور شاید بتوان به کاربرد روش‌های سرگرم‌کننده تولید برنامه در جهت انتقال بهتر مفاهیم آموزشی و کاربردی به عنوان یک تمایل عمومی از جانب مخاطبان روستایی نتیجه گرفت.

۹ در بخش مربوط به تبیین داده‌های تحقیق تفاوت‌های میان گروه‌های سنی، شغلی، تحصیلی و ... از حیث بهره‌گیری از رادیو و بهره‌مندی از برنامه رادیویی روستایی و روابط متغیرهای مذکور با یکدیگر مورد بررسی قرار گرفت و مشخص گردید. در حقیقت هدف از این امر آن بود که نسبت به تاثیر برخی عوامل در ایجاد تفاوت در الگوهای بهره‌مندی از رادیو و برنامه رادیویی روستایی که در نظریات کلاسیک این حوزه مورد تاکید قرار گرفته شده بود آگاهی حاصل گردد. به این ترتیب مشخص گردید که میان گروه‌های

سنی از حیث الگوهای هدفمندی در استفاده از رادیو (به طور عمومی و کلی) رابطه‌ای وجود ندارد. اما بین افراد باسواد و بیسواد از حیث انگیزه‌های استفاده از رادیو رابطه وجود دارد، با معنای این سخن آن است که انگیزه "سرگرمی" در افراد بیسواد بیشتر از افراد باسواد و انگیزه "افزایش اطلاعات و معلومات" در میان باسوادان قویتر است. بنابراین بین میزان تحصیلات و انگیزه استفاده از رادیو رابطه معنی‌داری وجود دارد. ۱۰ در مورد برنامه رادیویی ویژه روستائیان نیز نمی‌توان میان سن مخاطب و شنیدن یا نشنیدن برنامه رابطه‌ای برقرار کرد. اما میان سن و انگیزه بهره‌مندی از این برنامه رابطه معنی‌داری به چشم می‌خورد، یعنی آن که انگیزه "سرگرمی" در افراد مسن قویتر است و در عوض انگیزه آنان در بالا بردن سطح اطلاعات و معلومات خود از بقیه کمتر است. عامل شغل در هیچ موردی موجب برقراری رابطه نبوده است.

۱۱ سن و سطح تحصیلات هیچ تاثیر محسوسی در میزان بهره‌مندی از برنامه رادیویی روستایی ندارد، اما بین کاربردی بودن محتوای برنامه و میزان بهره‌مندی از برنامه رابطه وجود دارد. یعنی آنان که چیزهایی از این برنامه یاد گرفته‌اند بیشتر به آن گوش فرامی‌دهند. بنابراین وجود منفی در برنامه رادیویی روستایی می‌تواند به بهره‌مندی بیشتر مخاطب از آن منجر گردد.

۱۲ در این تحقیق همچنین در یک کوشش جداگانه سعی گردید که تاثیر یک عامل دیگر یعنی میزان رضایت از عملکرد نهادهای مرتبط با روستا در بهره‌مندی یا میزان بهره‌مندی از این برنامه سنجیده شود. اما در این مورد هیچ تفاوت معنی‌داری بین گروههای مخاطبان و شنوندگان که بتواند توجیه‌کننده این تاثیر باشد یافته نشد.

۱۳ و کلام آخر در این جمع‌بندی آن که الگوی هدفمندی در میان مخاطبان و شنوندگان برنامه‌های رادیویی روستایی - متناسب با شرایط آنان الگویی است براساس اولویت دادن به عامل سرگرمی که سایر کارکردها و انتظارات در فضا و عرصه آن رشد می‌یابند، انگیزه‌ها نیز خود در بستر عوامل فردی همچون سن و میزان تحصیلات تبلور می‌یابد. اما میزان بهره‌مندی از برنامه‌های رادیویی روستایی نیز به نوبه خود تحت تاثیر عامل دیگری یعنی میزان کاربردی بودن (منافع) محتوای این برنامه‌هاست.

شماره کاربرگه (بازیابی اصیل مدرک): ۲۰۹۳۱TH

شماره کنترل : ۰۰۰۵۸۳۷۸ شماره سریال : ۰۵۵۱۹۲

برای مشاهده نسخه PDF به نشانی اینترنتی زیر مراجعه کنید:

<http://bank1.irandoc.ac.ir/scripts/wxis.cgi>